

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta redakcija)”

(COM(2016) 270 final – 2016/0133(COD))

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru un par to, ka tiek atcelta Regula (ES) Nr. 439/2010”

(COM(2016) 271 final – 2016/0131(COD))

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu [Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm], lai identificētu trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, kurš uzturas nelikumīgi, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos (pārstrādāta redakcija)”

(COM(2016) 272 final – 2016/0132(COD))

(2017/C 034/24)

Ziņotājs: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Atzinuma pieprasījums no	Eiropas Savienības Padomes, 15.6.2016.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants (COM(2016) 270 final – 2016/0133(COD)), (COM(2016) 271 final – 2016/0131(COD)), (COM(2016) 272 final – 2016/0132(COD))
Atbildīgā specializētā nodaļa:	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	27.9.2016.
Pieņemts plenārsesijā	19.10.2016.
Plenārsesija Nr.	520
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	215/1/4

1. Secinājumi

1.1. EESK uzskata, ka nepieciešama kopējās Eiropas patvēruma sistēmas (KEPS) efektīva reforma un jāuzlabo likumīgie ceļi iecelšanai Eiropas Savienībā, ievērojot vajāto personu tiesības.

1.2. Lai to panāktu, būtu jāierosina īsta kopēja sistēma, kas būtu obligāta visām dalībvalstīm un kas saskaņotu visus valstu tiesību aktus, vai, ja tas neizdodas, vismaz ieviestu kopēju sistēmu patvēruma jomā pieņemto lēmumu savstarpējai atzīšanai visās ES dalībvalstīs; tas ļautu izveidot īstu kopēju Eiropas patvēruma sistēmu (KEPS).

1.3. Jebkurā gadījumā EESK atzinīgi vērtē ierosināto mērķi uzlabot un paātrināt noteikšanas procedūras, lai panāktu lielāku efektivitāti, taču uzskata, ka jāprecizē un jāiekļauj aizsardzības noteikumi attiecībā uz procedūras jautājumiem, individuālu pieteikumu izskatīšanu, diskrecionāro klauzulu saglabāšanu, dalībvalstu pienākuma uzņemties atbildību termiņa saglabāšanu, pieteikuma iesniedzēju tiesībām un korektīvā sadales mehānisma ierobežošanu.

1.4. Ir jānodrošina regulā ierosināto noteikumu saskaņotība ar šajā jomā spēkā esošajiem noteikumiem un ar tiem saistītajiem pasākumiem, ko ES plāno īstenot, lai veiktu būtiskas izmaiņas KEPS, kā arī ar citām Savienības politikām.

1.5. Visām dalībvalstīm ir jānosaka pienākums sniegt prasītajam sīku un atjauninātu informāciju par procedūrām, kas saistītas ar Dublīnas sistēmu, saskaņā ar 4. pantā noteiktajām prasībām.

1.6. Proporcionalitātes princips jāpiemēro, lai veicinātu reālu sistēmas ilgtspēju attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju ātru piekļuvi patvēruma procedūrai un dalībvalstu pārvaldes iestāžu spēju ieviest sistēmu.

2. Pamatinformācija

2.1. Komisija 2016. gada 6. aprīlī publicēja paziņojumu, kurā konstatētas nepilnības kopējās Eiropas patvēruma sistēmas izstrādē un ieviešanā, jo īpaši attiecībā uz Dublīnas noteikumiem, un noteiktas piecas prioritārās jomas situācijas uzlabošanai.

2.2. Komisija ierosina reformēt kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, lai izveidotu taisnīgāku, efektīvāku un ilgtspējīgāku sistēmu, grozot pašreizējo Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu.

2.3. Komisija konstatē, ka Dublīnas sistēma nebija izstrādāta tā, lai garantētu ilgtspējīgu, taisnīgu un efektīvu atbildības sadali saistībā ar personām, kas lūdz starptautisko aizsardzību visā ES. Tā sauktā "Dublīnas sistēma" nav darbojusies atbilstoši un saskaņoti – pēdējo gadu pieredze apliecinājusi, ka masveida migrācijas plūsmu gadījumā ierobežotam skaitam dalībvalstu jāizskata lielākā daļa starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tādējādi dažkārt palielinot Eiropas Savienības patvēruma noteikumu pārkāpumu skaitu.

2.4. Lai pārvarētu šos trūkumus, Komisija ierosina grozīt regulu šādos nolūkos:

- stiprināt sistēmas efektivitāti, nosakot vienu vienīgu dalībvalsti, kas atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikumu izskatīšanu,
- novērst patvēruma sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu un pieteikuma iesniedzēju turpmāku pārvietošanos Eiropas Savienībā,
- izveidot taisnīgāku sadales sistēmu, ieviešot korektīvo mehānismu, kas ļaus automātiski noskaidrot, vai kāda dalībvalsts nesaņem pārāk lielu skaitu patvēruma pieteikumu,
- precizēt patvēruma meklētāju pienākumus Eiropas Savienībā, kā arī minēto pienākumu nepildīšanas sekas,
- grozīt *Eurodac* regulu, lai to pielāgotu izmaiņām Dublīnas sistēmā un nodrošinātu tās pareizu piemērošanu,
- stiprināt Eiropas Patvēruma atbalsta biroja (EASO) pilnvaras, izveidojot Eiropas Savienības Patvēruma aģentūru.

3. Analīze

3.1. Ierosinātie Dublīnas kritēriji dalībvalsts atbildības noteikšanai

Spēkā esošajā Regulā (ES) Nr. 604/2013 galvenais vispārējais kritērijs pārsūtīšanas noteikšanai ir saistīts ar dokumentāciju un iecelšanas vietu, tādējādi dalībvalstīm, kuras atrodas pie ārējām robežām, jāuzņemas atbildība ļoti daudzos gadījumos. Lielākā daļa dalībvalstu atzīst par pierādījumu datus, kas reģistrēti pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmā (*Eurodac*) un vīzu informācijas sistēmā (VIS), tomēr dažreiz tos neuzskata par pietiekamu pierādījumu.

Priekšlikumā dalībvalsts noteikšanas kritēriju piemēro tikai vienreiz un 9. pantā paredzēts, ka pieteikuma iesniedzējs pieteikumu iesniedz pirmajā dalībvalstī, kurā tas ieceļo, neatkarīgi no tā, vai tā bijusi nelikumīga ieceļošana vai likumīga uzturēšanās. Kritēriju hierarhijā, kas izklāstīta 10.–17. pantā, ietverti līdzīgi noteikumi.

3.1.1. **Nepilngadīgie:** reformas priekšlikumā saglabāti līdzšinējie nosacījumi, taču tie attiecas tikai uz tiem nepilngadīgajiem bez pavadības, kas lūdz starptautisko aizsardzību.

3.1.2. **Ģimenes locekļi:** priekšlikumā ģimenes locekļu definīcija paplašināta divējādi – to attiecina uz brāļiem un māsām un ņem vērā ģimenes, kas pirms ierašanās dalībvalstī izveidotas ne tikai izcelsmes valstī, kā bija paredzēts Dublinas III regulā. Abi apsvērumi ir ļoti būtiski, un komiteja īpaši norāda uz pamestības situācijām, kas faktiski rodas saistībā ar apsvērumu, ka brāļi un māsas “nav ģimenes locekļi”; tas daudzos gadījumos skar nepilngadīgos bez pavadības, kuru vienīgās ģimenes saites dalībvalstī ir brāļi un māsas.

3.1.3. **Uzturēšanās atļauja vai vīza:** priekšlikumā tiek saglabāta dalībvalsts atbildība par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu šo dokumentu izdošanas gadījumos, tomēr ieviesti apsvērumi, kuru mērķis ir precizēt atbildības kritērijus.

3.1.4. **Nelikumīga ieceļošana dalībvalstī:** priekšlikumā svītro noteikumus par atbildības izbeigšanos divpadsmit mēnešus pēc dienas, kad neatļauti šķērsota robeža.

3.1.5. **Diskrecionārās klauzulas:** priekšlikumā ierobežo attiecīgās dalībvalstu pilnvaras un paredz tikai iespēju dalībvalstij uzņemties atbildību par starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru tā nav atbildīga, balstoties uz ģimenes attiecībām, kas nav minētas ģimenes locekļu definīcijā.

3.1.6. Attiecībā uz apgādājamajiem priekšlikumā nav izmaiņu. Tādējādi, ja pieteikuma iesniedzējs grūtniecības, jaundzimuša bērna, nopietnas saslimšanas, smagas invaliditātes vai vecuma dēļ ir atkarīgs no palīdzības, ko sniedz viņa bērni, brāļi un māsas vai vecāki, kas likumīgi uzturas kādā dalībvalstī, vai ja minētās personas ir atkarīgas no pieteikuma iesniedzēja palīdzības, dalībvalstis pieteikuma iesniedzēju patur kopā vai apvieno ar viņiem, ja vien ģimenes saites ir pastāvējušas izcelsmes valstī un viņi var sniegt minēto palīdzību, to apliecinot rakstiski.

3.2. *Procedūra, ar ko nosaka dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu*

3.2.1. Dublinas regulas reformas priekšlikuma mērķis ir izveidot taisnīgāku un ilgtspējīgāku sistēmu, vienkāršojot procedūru un palielinot efektivitāti, taču ieviestās izmaiņas ne vienmēr ir virzītas uz šo mērķu sasniegšanu.

Reformas priekšlikuma 3. pantā paredzēta starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamības kritēriju analīze pirms atbildīgās dalībvalsts noteikšanas, taču neskatot jautājumu par ģimenes locekļiem atrašanos citā dalībvalstī vai par nepilngadīgo vajadzībām.

Pieņemamības kritēriji, kurus var izvērtēt iepriekš, ir drošas trešās valsts, pirmās patvēruma valsts un drošas izcelsmes valsts koncepcijas, kā arī nenoteikta juridiskā koncepcija “drauds drošībai”.

Priekšlikumā izdarīti grozījumi, ar kuriem būtiski samazināti termiņi un paātrināta atpakaļuzņemšanas procedūra.

3.2.2. Ar reformu svītro pašreizējā 19. pantā minētos atbildības izbeigšanās gadījumus (ieteikuma iesniedzējs brīvprātīgi atstāj ES teritoriju vairāk nekā uz trim mēnešiem vai tiek izraidīts). Tas nozīmē, ka tā pati dalībvalsts ir atbildīga par katru pieteikumu, kuru persona iesniedz jebkurā brīdī, pat ja tā ir atgriezusies savā izcelsmes valstī uz ilgākiem laika periodiem, ja ir mainījušies personiskie un ģimenes apstākļi šajā periodā vai ja būtiski mainījušies apstākļi šajā dalībvalstī.

3.3. *Procesuālās garantijas un pamattiesību ievērošana atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procedūras laikā*

3.3.1. **Tiesības uz informāciju:** 6. panta 1. punktā stiprinātas to starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju tiesības uz informāciju, uz kuriem attiecas atbildīgās valsts noteikšanas procedūra, un aprakstīta sniedzamā informācija.

3.3.2. **Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību:** reformas 27. pantā noteikts, ka pieteikuma iesniedzējam par lēmumu attiecībā uz pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti nekavējoties paziņo rakstiski, informējot par iespēju pārsūdzēt šo lēmumu, un 28. pantā garantē to, ka apelācijai būs apturošs spēks attiecībā uz lēmumiem par starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pārsūtīšanu, nosakot šīs pārskatīšanas procedūras termiņus, kuri gan ir diezgan īsi (tikai septiņas dienas pārsūdzības iesniegšanai).

3.3.3. Tiesības uz tādu pieteikuma iesniedzēju pārvietošanās brīvību un aizturēšanu, uz kuriem attiecas atbildīgās valsts noteikšanas procedūra: priekšlikuma 29. pantā uz pusi saīsināti procedūras termiņi gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs ir aizturēts. No sešām līdz četrām nedēļām ir saīsināts arī laiks, kurā jāveic pārsūtīšana, vai (pretējā gadījumā) laiks, kurā persona jāatbrīvo.

3.4. *Pienākumi un sankcijas*

3.4.1. Priekšlikumā precīzi uzskaitīti starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pienākumi:

- iesniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu pirmajā valstī, kurā persona nelikumīgi ieceļojusi, vai valstī, kurā tai likumīgi atļauts uzturēties,
- iesniegt visu informāciju un visus pierādījumus pēc iespējas ātrāk, vēlākais tās sarunas laikā, kurā nosaka atbildīgo valsti, kā arī sadarboties ar tās dalībvalsts iestādēm, kuras pienākums ir noteikt atbildīgo dalībvalsti,
- atrasties pieteikumu saņēmušajā dalībvalstī un būt pieejamam tās kompetentajām iestādēm,
- pārcelties uz atbildīgo dalībvalsti.

3.4.2. Pienākumu neievērošanas gadījumā 5. pantā paredzētas nesamērīgas procesuālās un ar uzņemšanu saistītas sekas, kuras neatbilst standartiem spēkā esošajās direktīvās par procedūrām (Direktīva 2013/32/ES) un uzņemšanu (Direktīva 2013/33/ES), kā arī ES Pamattiesību hartai:

- ja pieteikums netiek iesniegts dalībvalstī, kurā personai ir atļauts uzturēties, vai dalībvalstī, kurā iecerēts nelikumīgi, pieteikumu izskata saskaņā ar paātrinātu procedūru atbilstoši Direktīvas 2013/32/ES 31. panta 8. punktam. Tomēr minētajā pantā neparedz šo gadījumu, kas ietver tādu situāciju paplašināšanu, kad piemēro procedūru, kura faktiski paredz termiņu saīsināšanu saistībā ar pieteikumu izskatīšanu, garantiju samazināšanu un lielākas grūtības tik īsos termiņos noteikt neaizsargātas personas. Tas īpaši attiecas uz Direktīvas 2013/32/ES 24. panta 3. punktā noteikto pienākumu nepiemērot paātrinātu procedūru, ja pieteikuma iesniedzēji ir īpaši neaizsargāti,
- tiks ņemta vērā tikai informācija un dokumentācija, kas iesniegta līdz sarunai, kurā nosaka atbildīgo valsti. Tomēr ģimenes saišu apstiprināšanai daudzos gadījumos nepieciešami izcelšanās pierādījumi, kuru iesniegšana var kavēties,
- Direktīvas 2013/33/ES 14.–19. pantā minēto uzņemšanas noteikumu svītroyšana jebkurā citā dalībvalstī: paredzēts svītroyt uzņemšanas noteikumus, kas attiecas uz nepilngadīgo skološanu (Direktīvas 2013/33/ES 14. pants), tādējādi nepārprotami pārkāpjot nepilngadīgo tiesības uz izglītību (Pamattiesību hartas 14. un 24. pants), veselības aprūpi papildus neatliekamajai medicīniskajai palīdzībai (Direktīvas 2013/33/ES 19. pants) vai atbilstošu dzīves līmeni, kas nodrošina viņu uzturēšanos un aizsargā viņu fizisko vai garīgo veselību (Direktīvas 2013/33/ES 17. pants),

- izslēdz pārsūdzības iespēju saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu attiecībā uz noraidītajiem pieteikuma iesniedzējiem, kas pārcēlušies uz citu dalībvalsti (priekšlikuma 20. panta 5. punkts). Šis noteikums var būt Direktīvas 2013/32/ES 46. panta un Pamattiesību hartas 47. panta pārkāpums.

3.5. *Korektīvais sadales mehānisms*

Paredz korigējošu mehānismu attiecībā uz tādu pieteikumu skaita iespējamām atšķirībām, kurus katra dalībvalsts pieņem saskaņā ar iepriekš minētajiem kritērijiem. Lai konstatētu minēto situāciju, saskaņā ar IKP un iedzīvotāju skaitu aprēķina atsaucē vērtību attiecībā uz pieteikumu un pārvietoto personu skaitu, kuru katra dalībvalsts spēj uzņemt. Ja atsaucē vērtība par 150 % pārsniedz šo skaitli, automātiski piemēro korektīvo mehānismu un pārvieto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus no (saņēmējas) dalībvalsts uz citām (iedalītājām) dalībvalstīm, kurās slogs ir mazāks.

3.6. *Eurodac sistēmas stiprināšana*

Komisijas priekšlikumā paredzēta Eurodac sistēmas pielāgošana ar mērķi uzlabot 2000. gadā izveidoto sistēmu Eiropas datubāzes organizēšanai un izmantošanai; šajā datubāzē reģistrēti starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju un vairāku nelikumīgo imigrantu grupu pirkstu nospiedumi. Šis sistēmas mērķis ir sekmēt Dublīnas regulas piemērošanu, ļaujot noteikt, kura dalībvalsts bijusi starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pirmais iecelšanas punkts ES. Priekšlikumā paredzēta iespēja paplašināt darbības jomu, kā arī ietvert un apkopot tādu personu datus no trešām valstīm, kas nav starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji un nelikumīgi uzturas ES.

3.7. *ES Patvēruma aģentūras jaunās pilnvaras*

Komisija ierosina grozīt EASO pilnvaras, lai sekmētu kopējas Eiropas patvēruma sistēmas un Dublīnas regulas darbību.

Komisija apsver iespēju pārveidot Eiropas Patvēruma atbalsta biroju, paplašinot tā pilnvaras, lai palielinātu tā nozīmi un nodrošinātu kopējas Eiropas patvēruma sistēmas reālu īstenošanu.

4. *Īpaši ieteikumi*

4.1. *Nepilngadīgie bez pavadības*

Noteikumi ir pretrunā "bērna interešu prioritātei", jo daudzos gadījumos nepilngadīgajiem bez pavadības dažādu iemeslu dēļ nav pieejama starptautiskās aizsardzības procedūra, un nenodrošina nepilngadīgo individuālo vajadzību izvērtēšanu.

4.2. *Nelikumīga iecelšana dalībvalstī*

Šķiet, ka tāda noteikuma svīturošana, kas attiecas uz atbildības izbeigšanos divpadsmit mēnešus pēc dienas, kad neatļauti šķērsota robeža, attālina no viena no reformas prioritārajiem mērķiem, proti, garantēt pienākumu ilgtspējīgu sadali un taisnīgāku sistēmu. Atbildības izbeigšanās noteikuma svīturošana negarantē šādu taisnīgumu dalībvalstīm, kuras atrodas pie ES ārējām robežām.

4.3. *Diskrecionārās klauzulas*

4.3.1. EESK neatbalsta klauzulas piemērošanu tikai gadījumos, kad uz ģimenes saitēm neattiecas ģimenes locekļu definīcija, jo ir svarīgi ņemt vērā, ka dalībvalstī var rasties ne vien kvantitatīvas problēmas, kas saistītas ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju skaitu, bet arī kvalitatīvas problēmas saistībā ar to, kā praksē īsteno Direktīvu 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju piekļuvi patvēruma procedūrai, informēšanu un konsultēšanu, procesuālajām garantijām un īpašām procedūrām personām, kurām tās nepieciešamas. Turklāt pārstrādātajā Direktīvā 2013/33/ES par uzņemšanas noteikumiem ietverti kopēji standarti, ar ko starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem garantē līdzīgus dzīves apstākļus visās dalībvalstīs, kā arī pamattiesību pilnīgu ievērošanu.

4.3.2. Var rasties situācijas, kad dalībvalsts nav spējīga garantēt minētajās direktīvās ietverto noteikumu ievērošanu, tādēļ ir jāsauglabā Dublīnas III regulas teksts, kas attiecas uz jebkuras dalībvalsts lēmumu izskatīt tai iesniegto starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pat ja tās pienākums nav šo pieteikumu izskatīt.

4.3.3. Jāņem arī vērā, ka daudzus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus skārusi nopietna saslimšana un/vai smaga invaliditāte un ka tiem nav ģimenes saišu nevienā dalībvalstī; tomēr, ņemot vērā īpašos apstākļus, medicīnisku iemeslu dēļ tos nevar pārvietot uz atbildīgo dalībvalsti; tādējādi viņi ir atkarīgi no dalībvalsts, kurā iesnieguši starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Šie gadījumi būtu jāiekļauj jaunajā diskrecionāro klauzulu redakcijas priekšlikumā.

4.3.4. Arī turpmāk ir jāuzņemas atbildība humānu vai kultūras apsvērumu dēļ, lai palīdzētu īpaši neaizsargātiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem saskaņā ar Direktīvas 2013/32/ES noteikumiem, kā arī nodrošinātu diferencētu attieksmi, pamatojoties uz īpašu apstākļu izvērtēšanu.

4.4. Procedūra, ar kuru nosaka dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu

4.4.1. Ja pēc pieteikuma atbilstības izvērtēšanas, iepriekš nepārbaudot ģimenes locekļu esību citā dalībvalstī vai nepilngadīgo vajadzības, starptautiskās aizsardzības pieteikums tiek noraidīts, var tikt pārkāptas tiesības uz ģimenes dzīvi, kas atzītas ES Pamattiesību hartas 7. pantā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 8. pantā.

4.4.2. Drošas trešās valsts, pirmās patvēruma valsts un drošas izcelsmes valsts koncepcijas, kā arī juridiskās koncepcijas “drauds drošībai” automātiska piemērošana var radīt diskrimināciju saistībā ar valstspiederību vai migrācijas ceļiem. Turklāt drošas izcelsmes valsts un drošības apdraudējuma gadījumā 3. panta 3. punktā paredzēta paātrinātas procedūras piemērošana. Minētā paātrinātā izskatīšana nekādā gadījumā nedrīkst mazināt procesuālās garantijas īso termiņu dēļ. Paātrinātas izskatīšanas procedūrā nedrīkst pieļaut, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumi netiek izvērtēti individuāli, jo to aizliedz Direktīvas 2013/32/ES 10. panta 3. punkta a) apakšpunkta noteikumi.

4.4.3. Priekšlikuma 33. pantā nav paredzēti uzlabojumi attiecībā uz informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm par neaizsargātām personām, medicīniskām situācijām un citām īpatnībām, kas skar pieteikuma iesniedzējus, kurus paredzēts pārvietot, neraugoties uz to, ka tā ir viena no lielākajām nepilnībām, kas novērota Dublinas sistēmas praktiskajā piemērošanā.

4.4.4. Noteikums, kas attiecas uz atbildības izbeigšanos, kad pieteikuma iesniedzējs brīvprātīgi pamet ES teritoriju vairāk nekā uz trim mēnešiem vai tiek izraidīts, var radīt situācijas, kurās neņem vērā izcelsmes valsti izveidotās ģimenes saites pēc pirmā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas ES vai kurās uzņemšanas un procesuālie nosacījumi atbildīgajā dalībvalstī pirmā pieteikuma iesniegšanas brīdī bija izpildīti, bet otrā pieteikuma iesniegšanas brīdī vairs ne.

4.5. Procesuālās garantijas

4.5.1. Runājot par tiesībām uz informāciju, noteikumā par informācijas sniegšanu ar informatīvas brošūras starpniecību nav ņemts vērā, ka vairumā dalībvalstu brošūra pieejama tikai vispārīga informācija valodā, kura pieteikuma iesniedzējiem ir maz saprotama vai pilnīgi nesaprotama. Šī informācija vienmēr būtu jāsniedz sarunas laikā.

4.5.2. Attiecībā uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību mēs uzskatām, ka tā nav jāattiecina tikai uz trim paredzētajiem gadījumiem, jo tas ierobežotu piekļuvi efektīvai tiesību aizsardzībai tiesā:

- necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks atbildīgajā dalībvalstī patvēruma sistēmas nepilnību dēļ,
- lēmumi par pārsūtīšanu, kuru pamatā ir kritērijs, kas saistīts ar nepilngadīgajiem (10. pants), ģimenes kritērijs (11., 12. un 13. pants) un aprūpējamas personas kritērijs (18. pants),
- lēmumi uzņemties atbildību par izskatīšanu (nevis pārsūtīšanu), ja netiek piemēroti ģimenes kritēriji.

4.5.3. Saistībā ar tādu pieteikuma iesniedzēju tiesībām uz pārvietošanās brīvību un aizturēšanas iespējamību, uz kuriem attiecas atbildīgās valsts noteikšanas procedūra, aizturēšanas laika ierobežojuma (divas nedēļas) jomā neievieš jauninājumus saistībā ar to, kuros izņēmuma gadījumos jāizdod rīkojums par aizturēšanu. ņemot vērā Komisijas novērotās atšķirīgās valstu prakses, ir ieteicams noteikt skaidrus un precīzus kritērijus par izņēmuma gadījumiem saistībā ar aizturēšanu un tās nepieciešamības un samērīguma izvērtēšanu.

4.6. *Korektīvais sadales mehānisms*

4.6.1. Tik augsta kritērija, proti, 150 % no attiecīgās dalībvalsts spējam, izmantošana var apdraudēt uzņemšanas un procesuālos nosacījumus, kas attiecas uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuri jau atrodas šajā valstī pirms šā līmeņa sasniegšanas. Ja saskaņā ar kritērijiem ir noteikta uzņemšanas spēja, šķiet loģiski piemērot šo mehānismu, kad šī spēja tiek pārsniegta, nevis gaidīt 150 % līmeņa sasniegšanu. Lai mehānisms būtu efektīvs, sadale ir jāpiemēro visām personām, kam ir tiesības meklēt patvērumu, neatkarīgi no izcelsmes valsts.

4.6.2. Šo mehānismu piemēro pirms atbildīgās dalībvalsts noteikšanas; atbildīgo dalībvalsti pēc tam nosaka dalībvalsts, uz kuru personas pārvietotas. Tas nozīmē, ka pēc pārvietošanas no uzņēmējas dalībvalsts uz iedalīto dalībvalsti starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju var pārvietot uz trešo dalībvalsti, kurā atrodas tā ģimenes locekļi; tas var mazināt sistēmas efektivitāti un vēl vairāk kavēt piekļuvi starptautiskās aizsardzības statusa noteikšanas procedūrai.

4.6.3. Tā kā mehānisms ir automātisks, tajā nav ņemti vērā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju individuālie apstākļi un īpašās vajadzības, piemēram, neaizsargātība, kuru dēļ pārvietošana uz iedalīto dalībvalsti nebūtu ieteicama.

4.6.4. Korektīvajā mehānismā netiek ņemti vērā starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji, kuri ieceļojuši pirms šīs reformas spēkā stāšanās, un sadale neattiecas uz personām, kuru pieteikums bijis noraidīts pirms atbildīgās dalībvalsts noteikšanas kritēriju piemērošanas atbilstoši 3. pantam, un pieteikuma iesniedzējiem, kuri ieceļojuši dalībvalstī pirms 150 % līmeņa sasniegšanas. Viss iepriekš minētais var apdraudēt šā mehānisma galamērķi un būtiski ierobežot ietekmi uz pieteikumu izskatīšanas un uzņemšanas pienākuma sadali.

4.6.5. Iespēja, ka dalībvalstis šo korektīvo mehānismu nepiemēro un iemaksā noteiktu summu par katru starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, kas netiek pārvietots uz attiecīgo dalībvalsti, var radīt diskrimināciju, ļaujot dalībvalstīm izvēlēties, kurus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējus uzņemt savā teritorijā un kurus ne, balstoties uz reliģiskiem, etniskiem vai valstspiederības apsvērumiem.

4.7. *Eurodac sistēma*

Jebkuram apsvērumam saistībā ar regulas pielāgošanu jābūt par pamatojumu to pasākumu nepieciešamībai un samērīgumam, kas pieņemti, ņemot vērā reģistrēto datu sensitivitāti, tostarp attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem un procedūras konfidencialitāti.

4.8. *ES Patvēruma aģentūras pilnvaras*

EESK atbalsta ierosinātos priekšlikumus, jo kopš EASO izveides nav gūti vēlami rezultāti. EESK uzskata, ka jaunajā priekšlikumā nepieciešams stiprināt un izvērst pašreizējā organizāciju konsultēšanās foruma nozīmi, jo tā pilnvaras praksē ir ļoti ierobežotas. Jāpāņā, lai jaunā aģentūra varētu izmantot šo organizāciju sniegto informāciju un darbu, kuru tās veic katrā valstī, lai pārraudzītu kopējas Eiropas patvēruma sistēmas pareizu piemērošanu un tās īstenošanu.

Briselē, 2016. gada 19. oktobrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS